

SPREEKBEURTPAKKET

SPREEKBEURTPAKKET HET GEWEI

WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN EEN GEWEI EN EEN HOORN?

Herkauwers zoals herten, geiten en runderen hebben vaak geweien en of hoorns. Maar wat is nu het verschil tussen een gewei en een hoorn? Opvallend aan een gewei is, dat het er ieder jaar afvalt en daarna weer aangroeit. Bij herten groeit er dus ieder jaar een nieuw gewei. Bij hoorns werkt dat anders, die blijven zitten en groeien het hele leven van een dier door.

Ook de vorm van een hoorn is anders dan die van een gewei. Hoorns zijn meestal recht, gebogen of gedraaid en eindigen vaak in een punt. Een gewei lijkt meer op een tak, waarbij er meerdere uiteinden ontstaan. Die uiteinden noem je *vertakkingen*.

WELKE DIEREN HEBBEN EEN GEWEI?

De meeste dieren met een gewei zijn familie van de herten, zoals damherten, reeën, edelherten, elanden en rendieren. In het Nationaal park Zuid Kennemerland komen veel damherten en reeën voor. Vaak hebben alleen de mannetjes een gewei.

TIPS VOOR JE SPREEKBEURT

- Kijk zo veel mogelijk de klas in en probeer steeds naar iemand anders te kijken.
- Oefen je spreekbeurt van tevoren hardop. Bijvoorbeeld voor de spiegel of voor iemand thuis.
- Laat spulletjes aan het einde van je spreekbeurt door de klas gaan, anders letten de kinderen niet goed meer op jou, maar alleen nog op de spulletjes.
- Gebruik als dat mag korte spiekbriefjes, zorgt dat er niet te veel tekst op staat.

HOE GROEIT EEN GEWEI?

Aan het eind van de winter en het begin van het voorjaar verliezen mannetjes herten hun gewei. Direct als het oude gewei is afgeworpen begint de groei van het nieuwe gewei. De plek waar het gewei op groeit heet de *rozenstok*. Hier groeien in de lente twee nieuwe knobbeltjes op, die in de zomer uitgroeien tot een gewei. Soms groeit zo'n gewei wel anderhalve centimeter per dag!

Het gewei is gemaakt van bot. Tijdens de groeiperiode stroomt er bloed door het gewei en is het bekleed met een laagje huid, de *basthuid*.

Aan het eind van de zomer is het gewei klaar met groeien en begint het langzaam af te sterven. De huid op het gewei begint dan te jeuken en laat langzaam los. Net zoals bij ons een korstje op een wondje. Om van de jeuk af te zijn schuren de herten met hun gewei langs boomstronken en stammen zodat de huid eraf valt. Als alle huid van het gewei af is blijft er een heel hard en sterk gewei over.

Dit gewei gebruiken de herten in de herfst om aan elkaar te laten zien hoe sterk ze zijn. Het is dan *brontijd*, de tijd dat de mannetjes op zoek gaan naar vrouwtjes om zich voort te planten. Soms gebruiken ze het gewei om tegen andere mannetjes te vechten en een vrouwtje te veroveren. Na de brontijd verliezen de herten hun gewei weer en begint het hele verhaal opnieuw.

Jonge herten hebben een kleiner gewei dan volwassen herten. Ieder jaar dat er een nieuw gewei groeit wordt het groter en sterker. Pas als een hert echt oud is wordt het gewei niet meer groter.

WIST JE DAT?

- 9000 jaar geleden leefden er in Europa reuzenherten. Hun gewei kon wel 3,5 meter breed worden. (dit kan je voordoen met stappen)
- Sommige geweien kunnen wel 10 kilo worden. Dat is evenveel als tien pakken melk!

Ontwerp, tekst en illustraties door Pauline Baartmans

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

De kunst van het geven

Fonds de Visser-Geerling

Bezoekerscentrum
De Kennemerduinen

